

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Septima. De Voluntate Angelica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

dium successione temporis, sed in cogitatione Angelica, cogitavi enim D. Aurelius Deum omnia eodem temporis momento creasse juxta illud Ecclesiast. 8. *Qui vivit in aeternum creavit omnia simul.* Moyses autem narravit secundum successione temporis ob ruditatem populorum, quibus loquebatur; verum tamen postmodum, senior & sapientior effectus omnino adstruit mundum per sex dies & successione temporis fuisse factum, ut ipsum fuisse retuli in secunda parte Physicæ disp. 2. q. 3. conclu. 3. ubi videri poterit. Nihilominus

II.
Sex dies Genes. 1. possunt accipi tropologicè.

Dico I. Congruè & commode potuit D. Augustinus distinguere sex dies quibus omnia Deus creavit, per duplicem eorum notitiam, matutinam terminatam ad primum illorum esse in Deo, & Vesperinam ad illorum esse reale extra causas, ita quod sex illi dies acciperentur tropologicè. Ita defenditur D. Augustinus à Scoto supra, à quo etiam sic probatur. Prius naturaliter novit Angelus creaturam in verbo per speciem impressam, quam in genere proprio, in quo non stando rediit in Verbum laudans eum ex opere suo, & in illo iterum videt rationem sequentis creaturæ naturaliter, ita quod quando Deus dixit: *Fiat lux*, vidit Angelus se in Verbo aeterno per speciem, & cum dictum est, *& facta est lux*, vidit se in genere proprio, & cum subtextitur *& factum est mane & vesperi dies unus*, ex se id est ex cognitione sui exsurrexit in laudem Dei, in quo vidit secundam creaturam, ita quod ista visio erat terminus præcedentis diei, & erat principium sequentis, in quantum vidit illam creaturam in genere proprio. Ita quoque ipse Augustinus sentit lib. 8. Gen. cap. 1. dicens, *sed quia illic ea dicuntur quæ vix humane usus notissimus habet, non difficile, imò promissimè primitus accipiuntur ad litteram, ut deinde ex illis quid etiam futurorum res gesta significaverint, exsculpatur.* Et lib. 13. cap. 24. *Attende iterum, quibus hæc legis: Ecce quod uno modo Scriptura effert, & vox personat. In principio fecit Deus Cælum & terram: Nonne multipliciter intelligitur, non errorum fallacia, sed verarum intelligentiarum generibus. Itaque*

III.
Quid Augustinus intellexerit per cognitionem matutinam.

Dico 2. Probabile est Augustinum per rerum notitiam matutinam in Verbo intellexisse visionem beatam ad differentiam naturalis cognitionis in proprio genere. Ita Scotus, ex lib. 4. Genes. D. Augustini cap. 22. & 23. & lib. 11. Civit. cap. 7. ubi ait: *Cognitio creaturæ in seipsa decolorator est, ut ita dicam, quam, cum in Dei sapientia cognoscitur, veluti in arte, quæ facta est. Ideo vespera congruentius, quam nox dici potest. Et cap. 29. ipsam quoque creaturam melius ibi, hoc est, in sapientia Dei, tanquam in arte, quæ facta est, quam in ea ipsa sciunt Angeli Sancti, ac per hoc & seipsos ibi melius, quam in seipsis, verum tamen & in seipsis. Facti sunt enim & aliud sunt, quam ille qui fecit. Ibi ergo tanquam in cognitione diurna, in seipsis tanquam in vespertina. Multum enim differt, utrum in ea ratione cognoscatur aliquid, secundum quam factum est, an in seipso. Sicut aliter scitur rectitudo linearum, seu veritas signaturarum, cum intellecta conspiciuntur, aliter cum in pulvere describuntur. Et paulo post: Omnia hæc aliter in Verbo Dei cognoscuntur ab Angelis, ubi habent causas rationesque suas, secundum quas facta sunt,*

incommutabiliter permanentes, aliter in seipsis, clariore, hic obscuriore cognitione veluti in arte, operum; quæ tamen opera, cum ad ipsum creaturam laudem venerationemque referuntur, tanquam mane crescit in mente contemplantium. Ergo. Continetur, quia infra magis dicit quod cognoscenda verbo perscrutantur, fructio autem ad beatitudinem pertinet, ergo.

Dico 3. Est etiam veritati conformis Augustinum per cognitionem matutinam significasse matutinam, à vespertina distinctam. Ita Doctor supra. Et

Probatur: Cognitio matutina rerum creaturarum in Verbo ponitur communis omnibus Angelis bonis & malis, ergo non ponitur esse beata, cum tunc fuerint adhuc in statu & regula merendi. Sed

Dices: In Angelorum notitia non sunt tenebræ & errores, sed mane & vesperi habent tenebras admixtas, ergo male dicitur Angelos habere cognitionem matutinam, & vespertinam. R. negando consequens, quia mane accipitur hic pro primitate & prima rerum cognitione, in ordine ad primum esse ideale in mente divina.

Dices: Adhuc partes diei sunt quatuor mane, meridies, vesper, & nox, ergo si Angelorum notitiæ diei potest comparari, debent habere quatuor notitias. R. ne hoc esse difficile quatuor tales notitias eis concedere; Prima scilicet in Verbo abstractivè cognitio, secunda in Angelis bonis in Verbo clarè visio. Tertia vespertina intuitiva rerum in proprio genere & propria existentia. Quarta nocturna per species impressas

QUÆSTIO VII

De voluntate Angelorum.

Voluntatem Angelicam per humanam, & hanc per illam congruentissimè explicari posse nemo est, qui ambigat, modo ea quæ ibi dixi hic non repetam, & que omnia, & particularia sunt brevibus adducam. Proinde

Notandum I. Voluntatem multipliciter accipi, primò enim accipitur pro natura cuiuslibet & rei inclinata ad sibi convenientiam, seu pro naturali inclinatione, ad aliquam suam perfectionem, verum hæc acceptio est valde impropria, nam licet connotet potentiam activam & passivam, de se tamen formaliter non dicit nisi solam propensionem, nec ullum actum habet, nec est indifferens ad quodcumque obiectum. Secundo accipitur pro appetitu instinctivo. Tertio pro volitione, in quo sensu dicit D. Augustinus lib. 1. Retract. cap. 6. *Voluntas est tam in potestate voluntatis, quam ipsa voluntas, id est nihil magis est in potestate voluntatis, quam ejus actus. Quarto pro potentia vitali appetitiva distincta immediatè contra intellectum & diffinitur à Scoto 3. quod sit appetitus cum ratione liber; Dicitur appetitus, quia præter appetitum naturalem communem omnium creaturæ, est in quolibet cognoscente, appetitus*

Actus vitalis, seu potentia specialis, quæ appetitus commoda & fugimus nociva: Cum ratione ad differentiam appetitus naturalis & sensitivi: Liber, eò quod non violentetur, & quod possit omnibus requisitis potest agere & non agere, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium, seu tam quoad objecta & actus oppositos, quamdiu causa prima liberè agit, hac enim agente necessariò, voluntas amplius non possit esse indifferens, quia ageret ut mota à prima.

Christo eju, atq; Angelis supercelestibus. Verum libertas à necessitate (Intrinseca & vitaliter operans) eiq; & indifferenter Deo, universaq; tam male, quam bona rationali convenit Creaturæ. Et universim Patres omnes.

Probatur tertio Ratione: Angeli habent intellectum; ergò etiam voluntatem, ille enim hanc rectè inferit saltem de potentia ordinaria: Probatur proinde conseq. Omni rei connaturaliter inest inclinatio ad bonum sibi proportionatum, ut inanimatis appetitus innatus, sensitivus sensitivus & naturalis; ergò etiam voluntas creaturæ rationali. Confirmatur: Quia Angeli defacto possident illud bonum ad quod habent inclinationem, nempe infinitum per beatitudinem, sed beatitudo non est nisi per visionem & fruitionem; ergò habent intellectum & voluntatem.

Dico 2. Objectum voluntatis Angelicæ motivum ac terminativum est ens communissimè sumptum. Colligitur ex Scoto in 1. d. 3. q. 3. & in 2.

Probatur: Voluntas adæquatur intellectui, cum apta sit operari circa quodcunq; præcognitum, ergò idem est objectum utriusq; sub eadem ratione, sed objectum intellectus Angelici est ens comunissimè sumptum, ergò etiam voluntatis: probatur subsumptum, tum, quia ens sub utraq; ratione attingitur, nempe veri & boni: Tum quia intellectus differentiam inter verum & bonum constituit habens perfectam scientiam de ente, secundum omnes affectiones simplices & disjunctas.

Dico 3. De fide est in Angelis reperiri veram libertatem & verum liberum arbitrium.

Probatur primò ex Patribus tum supra: tum Aug. lib. 22. Civit. cap. 1. ubi ait: *Deus intelligentiam dedit spiritibus, & liberum arbitrium eidem nature intellectuali tribuit tale, ut si vellet Deum deserere continuo misera esset secutura.* D. Bernardo supra cap. 4. *Hoc namq; complebitur, quod nunc passim cuncta rationali (us jam dictum est) creaturæ commune videtur, liberum scilicet à necessitate arbitrium: erit etiam in electis hominibus, uti jam in sanctis est Angelis: Et cautum à peccato, & tutum à miseria: Similia habet infra cap. 9.*

Probatur secundò Ratione, seu deductione, de fide est Angelos bonos meritorie in gratia stetitisse & beatitudinem de condigno meruisse, malos culpabiliter cecidisse & justitiam primam amisisse, ac justè ad sempiternos cruciatus destinatos, sed si Angeli non haberent liberum arbitrium, nec mereri, nec peccare, nec justè puniri possent, nam ut dicit Divus Bernardus supra cap. 2. *Quod si ex necessitate & absq; consensu propriae voluntatis, mala bonave fieri possent; rationalis creatura, aut misera profecto nulla ratione deberet, aut beata penitus esse non posset, cui nimirum in utraq; parte id desset, quod solum in ea miseria, sive beatitudine capax est: id est voluntas, ergò.*

Uuuuu Dico 4.

II. Libertas quid sit.

Notandum 2. Libertatem aliud non esse quam voluntatem sub negatione determinationis intrinseca ad unum, vel aptitudinale dominium suorum actuum, quod ab aliis proprietates immediatè voluntatem sequens dicitur. Libertas autem non requirit iudicium compositionis ad omnes suos actus, licet nihil sit volitum quin præcognitum, sufficit enim in multis simplex apprehensio, ut patet in appetitu sensitivo & ex experientia, quæ sentimus nos delectari in objecto impossibili, de quo nullum potest esse verum iudicium, verumtamen ad actus efficaces iudicium requiritur, nemo enim eligit media nisi iudicet affectionem finis sibi esse possibilem. Sunt proinde voluntatis actus (ipsa est causa totalis) alii efficaces, alii inefficaces, hi non sufficient ad electionem, bene tamen illi ut modo dixi, efficaces sunt absoluti, inefficaces significantur per *vellem* & denotat tantum affectum. Alii sunt deliberati, alii subiti, ad primos requiritur consideratio objecti & circumstantiarum, qualis ad electionem necessaria est. Actus subiti qui sine tali consideratione fiunt, suntq; duplices, quidam enim sunt primò primi, ut omnes actus sub reptitil tangentem voluntatem inopinatè & hi nullam involvunt libertatem: alii secundò primi, qui succedunt primis motibus & hi habent aliqualem libertatem, seu imperfectam deliberationem, qualem habent semidormientes & semiebrui, ut notat Cajet. in summa. Verbo delectatio, Navarrus in præludio 5. His prænotatis

III. In Angelis est voluntas.

Dico I. De fide est in Angelis dari voluntatem, verè productricem & operatricem vitaliter per actum elicivum.

Probatur primò ex Scriptura ex Pl. 102. *Ministri eju qui faciunt voluntatem eju.* Unde pro maximo merito adscribitur Angelis quòd adimpleant ejus voluntatem, nihil autem capax est meriti & demeriti nisi ratione voluntatis, & liberi arbitrii. Deinde 1. Petri 1. *In quem desiderant Angeli prospicere, sed desiderium & complacentia sunt actus voluntatis vel appetentis, vel quiescentis in possessione boni acquisiti.*

Probatur secundò ex Patribus Augustino lib. 12. Civit. cap. 9. dicente: *Bonam voluntatem in Angelis qui fecit, nisi ille, qui eos in bona voluntate, cum amore casto creavit.* D. Bernardi. lib. de grad. & lib. arb. cap. 4. *Hoc autem indubitanter sciendum, utramq; (libertatem à peccatis & à miseria) plenam & perfectam perfectum inesse animabus carne solutis, cum Deo pariter &* *F. Amandi Hermann Metaphysica.*

IV. Objectum est ens.

V. Est in ipsis vera libertas.

VI.
Nempe essen-
tialis.

Dico 4. In Angelis reperiri libertatem essen-
tialem, seu cum necessitate. Ita ex Patribus Au-
gustino in Enchiridio cap. 73. ubi ait: *Liberam*
esse voluntatem, quâ ita volumus esse beati, ut non
possimus velle esse miseri. Divo Bernardo cap. 9.
Hujus bipartite similitudinis sapientie & potentie
Dei (probat hominem triplici libertate DEO
assimilari) non quidem in gradu summo, sed qui
ipsi rament esset proximior, homo conditus est in pa-
radiso. Quid enim vicinius ad non posse peccare, vel
turbari (in quo utiq; jam Sanctos & NB. Angelos sta-
re, & Deum semper esse dubium non est) quam posse
& non peccare & non turbari. Addi D. Anselm.
de lib. arb. cap. 1. dicentem: *Eum esse liberioorem*
qui malum velle nequit.

VII.
Liberâ est
respectu cu-
juscunq; boni

Dico 5. Angelica voluntas libera est quoad
exercitium respectu omnium bonorum creatorum,
& etiam respectu ipsiusmet summi boni Increati.
Colligitur ex Scoto pluribus in locis & signan-
ter quodlib. 16. & 17.

Probatur prima pars: Tum quia
experimur nos cessare ab amore cujuscunq; ob-
jecti creati, non tantum cessante ejus confide-
ratione, sed etiam perseverante: Tum quia
nullum creatum bonum ostenditur pro nunc,
circa cujus amorem intellectus non possit in-
venire aliquam rationem mali, nempe mole-
stie, vel defatigationis, & sic voluntas ab eo
potest abstinere, & est talis non apparet, ad-
huc voluntas pro libitu suo potest actum sus-
pendere.

Probatur secunda pars primò:
Divina voluntas ideò summum bonum necessa-
riò & simpliciter diligit, quia per se recta est,
nequies ullatenus à recta regula discedere, cum
sit ipsa regula recta & rectitudo, sed voluntas
angelica non est sic per se recta, cum solum
participet rectitudinem Divinam habens ne-
cessario regulam superioris, à qua potest liberè
recedere vel volendo, vel saltem actum suspen-
dendo.

Probatur secundò: Quia intelle-
ctus potentia naturalis circa objectum suum
adequatam naturaliter operatur, voluntas ve-
rò e contra est potentia libera tendens liberè
ad bonum in commune; ergò etiam liberè sub
hac ratione ad bonum increatum. Confirma-
tur: Quia hoc est conformius naturæ liberta-

ris, & perfectio dominio suorum actuum. Et
Conclusio hæc est vera quoad hanc partem,
estò quòd admitteretur eam semper debere ha-
bere aliquam actum sub disjunctione, tum quæ
non semper necessariò cogitant de Deo, tum
quia nihil ipsos cogit ad talem dilectionem
cum infinita Dei bonitas Angelis viatoribus
(de his est potior fermo) non fit clarè visa.
Sed

Arguitur in Contrarium: Conveni-
entius est Angelicæ naturæ, quòd in operatione
sua nec laxetur, nec defatigetur; ergò non erit
libera quoad exercitium. Confirmatur: Quia
voluntas non potest suspendere quemcunq;
actum intellectus, saltem confusum, ergò nec
quemcunq; proprium. R. dist. ant. Con-
venientius est Angelicæ naturæ, & c. in ordine ad
potentiam necessariam & respectu entis natu-
ralis concedo antec. respectu potentie libere,
nego antec. & conseq. Huic enim est perfe-
ctius posse agere & non agere, quam opposi-
tum. Ad Confirm. R. quòd quemadmodum
voluntas potest suspendere omnem aliam (pri-
mâ exceptâ) cognitionem subdisjunctione,
quantum ad productionem, continuationem,
intensionem & conversionem ad hoc, vel illud
objectum, ita etiam voluntas potest, nam sicut
dicit D. Augustinus 11. Trinit. cap. 3. & 13.
cap. 27. *Intelligimus cum volumus.*

Instatur: Si esset aliquis actus volendi
in quo non esset ulla ratio mali, nec in ejus ca-
rentia apparet aliqua ratio boni, voluntas
non posset ab eo cessare, ergò, R. dist. ant. Non
posset ab eo cessare tendendo in eum ratione
aliqua opposita concedo: per puram omisionem
negò.

Urgetur: Angelus nunquam cessavit
ab actu secundo; ergò verissimile est non pos-
se. R. ant. non esse adeò per se notum, & c.
transeat, consequens est absolute falsum. Cessat
enim nunquam cessarunt à motu; ergò non
possunt?

Cætera quæ de voluntate Angelica dici
debent inferius expeditam agendo de gratia,
merito, peccato, missionibus & c. pronuntia-
fiant ista. Sit igitur pro rectum ad
intellectum.

✠✠✠

